

IGNĖ ALE

*Vienatvė daug patogesnė,
kai yra pas ką grįžti.*

Migruo
jantys
paukš
čiai

IGNĖ ALE

Migruo
jantys
paukš
čiai

Laišką gavau lapkritį. Jis laukė manęs nuomotame namelyje, grįžtančios iš visą dieną trukusio žygio po apylinkes. Rūkas, nuo pat ryto kybojęs virš kalvų, pamažu virto dulksna, ir pilkas dangus susiliejo su tokiu pat horizontu. Namelis irgi buvo pilkas, dar užpraeitame šimtmetyje pastatytas iš vietinių akmenų, vos išūrimas tamsavo ant nedidelės kalvelės. Turbūt todėl baltas vokas, užkištas už suskilinėjusios durų staktos, iš karto krito į akį.

Ištraukiau jį sustirusiais pirštais ir pavarčiau. Tikras laiškas – keli popieriaus lapai, tvarkingai sulankstyti ir sudėti į pailgą voką.

Neabejotinas šių laikų stebuklas – kad ir kur būtum, kad ir kaip dažnai keistum miestus ir valstybes, tave vis tiek ras. Nuo atkaklių žmonių nepasislėpsi. Tai liudijo ir voką išmarginę antspaudai – du kartus gražintas siuntėjui, jis galų gale pasiekė mane. Koks nors gyvenimo guru čia išvelgtų pamokomą istoriją: nepasiduok, belsk ir bus atidaryta, užknisk visus pašte, „ne“ – tik laikina kliūtis kelyje į sėkmę.

Maniau, taip jau nebūna; niekas nebegauna tikrų laiškų, nes viską galima skaitmenizuoti, optimizuoti, perkelti į virtualią valstybės sistemą, prie kurios prisijungęs gali vienu ypu patikrinti, kiek esi skolingas bibliotekai už negrąžintą knygą ir kokią senatvės pensiją gausi pagaliau nusprendęs, kad gana. (Mano atveju, penkiolika eurų už kadaise traukinyje Vilnius–Kaunas netyčia paliktą Lucios Berlin apsakymų rinkinį ir tiek mažai, kad išmintingas žmogus suskubtų rūpintis investiciniu portfelium; deja, nesu išmintinga.) Bet močiutės palikimą tvarkiusiam advokatui turbūt pasirodė, kad norėsiu turėti apčiuopiamą įrodymą – sulaukusi trisdešimt dvejų, esu nekilnojamojo turto savininkė. Žmogus, gyvenantis nuolatinėje laikinumo būsenoje, pagaliau įgijo šį tą nepajudinamo.

Vos įėjusi į vidų, užkūriau židinį, įjungiau lempą virš virtuvės stalo ir neklusniais pirštais atplėšiau sudrėkti spėjusį voka. Išlankstytame lape juodu ant balto lyg nuosprendis parašyta: testamentas įvykdytas, namas oficialiai priklauso man.

Ugniai židinyje įsismarkaujant, spoksojau į dokumentus. Iki tol viskas atrodė netikra. Viskas vyko kažkur toli nuo manęs, nepastebimai. Buvo pasirašomi įgaliojimai, dėliojami antspaudai, registruose keičiami įrašai. Galėjau gyventi kaip gyvenusi – dirbti, keliauti, kas kelias dienas susiskambinti su broliu (dar vienas šių laikų stebuklas – net skiriami tūkstančių kilometrų buvome kaip visada artimi), išimylėti ir tą išimylėjamą pamiršti, o tuo metu procesas vyko tarytum savaime. Linijos tiesėsi, kol pagaliau susikirto.

Štai jis – apčiuopiamas įrodymas, kad močiutės nebėra.

* * *

– Man to namo nereikia, – suburbėjau.

Brolis tik šaižiai atsiduso.

– Kas? – paklausiau piktai.

– Galėjai atsisakyti, kai tvarkė palikimą.

Užverčiau akis. Paskambinau jam tikėdamasi palai-
kymo, ne moralų.

– Žinau, bet... norėjau gerbti močiutės norą.

Dar vienas atodūsis.

– Gerda, bliamba...

– Žinau, pasakysi, kad tave užknisu.

– Bingo.

– Aš ir pati save užknisu. Bet kai paaiškėjo, kad mo-
čiutė apskritai *turi* testamentą ir kad namą paliko man,
pagalvojau: gerai, močiutė taip norėjo, namas atiteks man.
O tada tetos ėmė skambinėti ir grasinti, kad užginčys tes-
tamentą, ir... Užsimaniau jas pastatyti į vietą. Supranti?

– Suprantu.

Iš balso atrodė, kad brolis šypsojosi.

– Tai va. Visi procesai pasibaigė, namas mano. Bet
dabar aš jo nenoriu, – mano balsas virptelėjo.

– Kodėl? – atsidusdamas paklausė jis.

– Nes, – užsikirtau, – nes tai reiškia, kad viskas. Su-
pranti?

– Suprantu, – sukuždėjo brolis.

Užsimerkusi prikandau lūpą. Reikėjo greičiau baigti
pokalbį. Nenorėjau šniurkščioti į telefoną. Brolis, lyg
pajutęs, kad man reikia pauzės, kantriai tylėjo. Ką jus –
vienintelis žmogus pasaulyje, su kuriuo mane sieja toks

artimas ryšys. Nesame dvyniai – mus skiria geri dveji metai, bet kartais atrodo, kad skaitome vienas kito mintis, jaučiame, ką jaučia kitas. Mėgstu sakyti, kad brolių pažįstu kaip nuluptą, bet iš tiesų turbūt tiesiog esu perpratusi jo siunčiamus signalus. Pažįstu Kajų tokį, kokį jis save pateikia man.

Atrodo, be brolio apskritai prarasčiau ryšį su realybe, amžiams įstrigčiau keistoje tarpinėje erdvėje, kurioje neegzistuoja tapatybė, praeitis, santykiai, šaknys. Pokalbiai su juo, nors ir telefoniniai, primena, kad esu Gerda – gimusi ir užaugusi Kaune, studijas baigusi Vilniuje, formuota, genėta, ugdyta tėvų, mokytojų, dėstytojų, darbdavių ir mylimųjų. Kad nesu tik vėjo blaškomas pienės pūkas. Kita vertus, pienės pūkai galiausiai nutupia vienoje vietoje ir sudygsta. Ne visi, žinoma.

Porą minučių tylėjęs, Kajus kažką sumurmėjo.

– M? Sakei kažką? – paklausiau.

– Ne, nieko. Tiksliau, ne tau. Liling mane kviečia.

– Tai eik, eik.

– Tuoj. Ką darysi?

Įsmeigiau žvilgsnį į balintą namelio sieną. Deja, atsakymo ten neišvydau.

– Dabar ar apskritai? – pamėginau pajuokauti.

– Gerda...

– Nežinau. Neįsivaizduoju. Kam man namas Lietuvoje?

– Nežinau. Kam nors? Parduosi, išnuomosi? – Kajus patylėjęs pridūrė: – Jau neatsimenu, kaip jis atrodo.

– Aš irgi.

– Gal metas nuvažiuot apžiūrėti?

– Važiuosi kartu?

Jis sukikeno.

– Ne dabar. Gal vasarą? Lina jau bus paaugusi, lengviau ištvers ilgą skrydį.

Tolumoje išgirdau melodingą Liling balsą.

– Eik, tave kviečia, – paraginau. – Perduok joms linkėjimų.

– Būtinai. O tu pagalvok.

* * *

Taip ir padariau – išėjau pagalvoti. Žengdama per samanias ir akmenis pamažu tolau nuo neaukšto pilko namelio ir artėjau prie savęs. Pėdoms nustačius ritmą, aplinkinis pasaulis ėmė blukti, žvilgsnis nukrypo į vidų. Dėl to ir mėgau vaikščioti – kol kūnas automatiškai judėdavo, įsisukdavo minčių malūnas. Kartais tai būdavo tik dainų nuotrupos, nežinia, iš kokių pasąmonės klodų išnirusios. Kartais – tolimesni ar artimesni prisiminimai apie anks-tesnes vietas, sutiktus žmones, gėdingus ir džiaugsmingus nutikimus, kuriuos atminties bankas teikdavosi išsaugoti. O kartais – ištisos minčių grandinės, svarstymai, kurie anksčiau ar vėliau privesdavo prie aiškaus atsakymo.

Būtent šito tikėjau patraukusi jau pažįstamu taku, vedančiu aplink nedidelį ežerą. Vyliausi, kad einant sąmonę lyg žaibo tvyksnis perskros sprendimas ir visos dvejonės išsisklaidys. Netoptelėjo pirma savęs paklausti, kodėl apskritai dvejotau.

Žengiant siauru taku mintyse iškilo prisiminimas, kaip pirmą kartą lankiau naujuose namuose įsikūrusią močiutę. Buvau neseniai baigusi studijas, po savaitės turėjau pradėti dirbti ir tas trumpas atostogas nusprendžiau praleisti

su ja. Močiutė kaip tik buvo baigusi remontuoti tą žiemą Kuršių nerijoje įsigytą namą.

Pamenu, Klaipėdos centre įsėdau į keltą, kurį lydėjo įkyriai klykaujantys paukščiai, ir kitame krante mane pasitiko ji – švytinti, žilus plaukus paslėpusi po raudona *Coca-Cola* kepuraitė. Mano smegenyse įvyko trumpasis jungimas. Kelias minutes buvo sunku patikėti, kad tai ta pati moteris, kuri daug dešimtmečių nešiodavo nepriekaištingai išlygintas palaidines, o mentes siekiančius plaukus susedavo gintarais puoštu segtuku taip, kad nė vienas plaukelis neišsipešdavo. Bet man patiko naujoji močiutė, šita Laima 2.0 iki ausų nurėžtais plaukais, įdegusiu veidu ir dažais aptiškusiais džinsais.

Susėdome į jos automobilį, seną golfą, ir vingiuojančiu keliu patraukėme į Liepynę – miniatiūrinę dešimties namų gyvenvietę, kurią nuo pagrindinio plento skyrė tankus pušynas. Močiutė šypsodamasi pasakojo, kaip nudažė svetainės sienas, sutvarkė kanalizaciją, miegamuosiuose nušveitė autentiškas medines grindis. Jos laimė, pasitenkinimas gyvenimu buvo užkrečiami, ir aš netrukau pamiršti savo nerimą dėl ateities, šlyjančius santykius su vaikinu, pykčius su tėvais. Vieną vasaros savaitę Kuršių nerijos pušynuose mano pasaulis buvo paprastas ir šviesus.

Kai pirmą kartą išvydau namą, net išsižiojau. Močiutė, pastebėjusi mano išraišką, nusikvatojo. Raukšlės jos veide išryškėjo, pilkšvai melsvos akys sugavo įkypai krentančius saulės spindulius ir sublizgo lyg dvi žuvelės ežere.

– Pirmą kartą aš irgi taip sureagavau, – prisipažino ji.

Priešais mus stūksojo erdvaus kiemo supamas dvi aukštis šlaitiniu čerpių stogu ir fachverko sienomis. Namas

atrodė lyg atneštas iš kokio tolimo Vokietijos miesto. Čia, atokiame Kuršių nerijos kaime, jis atrodė kone komiškai.

– Ir tu čia gyvensi? – kvailai paklausiau.

– Jau gyvenu! – atšovė močiutė ir užvedė laipteliais iki paradinių durų.

Į vidų pro nedidelius, bet tankiai įstatytus langus gausiai plūdo saulės šviesa. Baltai nudažytos lubų sijos ir šviesiai rudos grindys, regis, net švytėjo. Iš erdvaus prieangio vėrėsi durys į virtuvę, valgomąjį, nedidelį vonios kambarį ir svetainę su židiniu, o tvirti laiptai vedė į antrą aukštą, kuriame suskaičiavau penkis miegamuosius. Visus langus dengė plonytės baltos užuolaidos.

– Čia labai gražu, – sušvokščiau.

Močiutė išdidžiai nusišypsojo ir parodė, kuris iš miegamųjų skirtas man, – kampinis kambarys su langais rytuose ir pietuose. Nedidelis, bet šviesus, su viengule lova prie vidinės sienos ir tvirta ąžuoline spinta. Kol įsikūriau, ji papasakojo, jog namą devyniolikto amžiaus pabaigoje pasistatė kažkoks turtingas vokietis, kad turėtų, kur su šeima vasaroti. Ir kurį laiką turėjo, bet tada prasidėjo dvidešimtas amžius su savo karais ir permainomis. Keitėsi valstybės, savininkai, kol galiausiai dvarelių – liežuvis nesivertė jo vadinti paprasčiausiu vasarnamiu – įsigijo Laima Barčiūnienė, mano močiutė. Nusipirko kone pusvelčiui, avarinės būklės. Mirus seneliui, ji Kauno centre pardavė butą, kuriame užaugo mano mama ir tetos, ir gautų pinigų kaip tik pakako dideliui namui Kuršių nerijoje ir jo remontui.

– Dar tas namukas anksčiau priklausė dvareliui, – paaiškino močiutė, atsainiai mostelėjusi į už tvoros kėpsantį

medinuką. Žvelgiant pro antro aukšto langą, jis priminė sodo namelį. Mačiau apsamanojusį stogą, apleistą, apžėlusį kiemą, šiltnamio griaučius. – Bet per visus nusaivinimus, privatizavimus ir panašius dalykus sklypą padalijo, dabar jis priklauso kažkam kitam, – pridūrė ji.

– Kam šalia tokio dvaro dar vienas namelis? – nusistebėjau.

– Tarnams. Žinai, gi negyvens su ponais, – nusijuokė močiutė.

Tą savaitę Liepynėje padėjau močiutei iki galo sutvarkyti namą, daug maudžiausi jūroje, iki kurios numindavau suklerusiu pusrūsyje rastu dviračiu, o vakarais mudvi sėdėdavome kieme ir kalbėdavomės. Tokio lengvumo daugiau niekada nepatyriau. Neabejoju, kad prisimindama idealizuoju tą metą, patogiai pamirštu nuobodulio akimirkas, lietingas valandas ir uodų įgėlimus. Bet dažnai pajuntu ilgesį tam metui, nepaaiškinamą troškimą vėl būti dvidešimt dvejų – džiaugtis lepinama močiutės, kiekvieną rytą pasitikti su viltimi, ne su nerimu.

Vieną šiltą vakarą mudvi sėdėjome kieme ir gurkšnėjome vyną. Pasigrėžusi kreipiausi į ją:

– Žinau, tokie klausimai tau jau įkyrėjo. Bet ką darysi su tokiu dideliu namu?

Močiutė užvertė galvą į švytinčiomis kruopomis nuabarstyta dangų.

– Sugalvosiu, – ramiai atsakė ji. – Yra erdvė, vadinasi, atsiras ir kas ją užpildys.

Ji neklydo – jau kitą vasarą tame dideliame name su močiute apsigyveno jos draugė Jadvyga. Mudu su Kajumi juokėmės, kad jos susipažino labai močiutiškai – saulėtą

rugsėjo dieną grybaudamos pušyne. Pasikalbėjo, įvertino viena kitos radinius ir sutarė dar kartą susitikti. Jadvyga, dusyk išsiskyrusi, gyveno Klaipėdoje, o kai jiedviem pabodo vienai pas kitą plaukioti keltu, įsikūrė Liepynėje. Kadangi ji buvo dramaturgė, miegamieji močiutės namuose neužsibūdavo tušti – juos užpildydavo menininkai, ieškantys įkvėpimo Kuršių nerijoje. Plenerai, skaitymai, mėgėjiški spektaklių pastatymai – mano močiutę, buvusią matematikos mokytoją, įtraukė meno pasaulis. Be reikalo stebėjaisi. Matematikoje slypi tam tikras grožis, tam tikras ritmas ir struktūra. O ir naujasis amplua močiutei labai tiko. Kaskart, kai susiskambindavome, jos balse girdėdavau tik džiaugsmą ir energiją.

Aš pati į Liepynę atvažiuodavau vis rečiau – iš pradžių kartą per pusmetį, tada kartą per metus, galiausiai, ėmusi tolti nuo Lietuvos, išvis nebeužsukdavau. Mūsų bendravimą palaikė tik telefoninis ryšys. Močiutė pasakodavo, kas naujo jos mažame pasaulėlyje; aš dalydavausi išpūdziais iš kraštų, kuriuos nė nesapnavau kada nors išvysianti. Jutau, kad mudvi tolome – ir ne tik fiziškai.

Todėl kai mama paskambino ir pranešė, kad močiutė mirė, neleidau sau verkti. Kokią teisę turėjau gedėti žmogaus, kuriam paskutiniaisiais jo gyvenimo metais skyriau tiek mažai dėmesio? Viską dar labiau apsunkino tai, kad negalėjau dalyvauti laidotuvėse. Buvo pats pandemijos įkarštis, o aš, nuvažiavusi padėti Kajui ir Liling paskutinėmis jos nėštumo savaitėmis, buvau įstrigusi Kvala Lumpūre. Mano sielvartą užnuodijo kaltė ir gėda, niekaip negalėjau sau atleisti. Jaučiausi įkalinta svetimo miesto ir prieštarų jausmų.

Pirmą kartą pravirkau tik tada, kai iš brolio sužinojau, kaip močiutė mirė. Ji nukrito nuo tų gražių, tvirtų, prieš daugiau nei šimtą metų pagamintų laiptų. Gal koja nuslydo nuo pakopos, gal užėjo svaigulys – nežinia. Bet krisdama ji susitrenkė galvą, kraujas išsiliejo į smegenis ir, kol ją rado kaimynė (prieš kelerius metus tą tarną namelį kažkas įsigijo ir suremontavo), jau buvo per vėlu. Jei nebūtų nukritusi, būtų dar gyvenusi. Ir aš galbūt būčiau spėjusi ją pamatyti dar bent kartą. Bet jei aplinkybės būtų kitokios, ar tikrai būčiau grįžusi į Lietuvą? Gali būti, kad ir toliau skraidyčiau iš vienos šalies į kitą, ramindama save, jog dar turiu laiko.

Kai Kajui užsiminiau, kad jei ne tas kryptis, močiutė dar būtų gyva, jis, kaip visada racionalus, ramiai pasakė:

– Arba ne. Arba kraujas pirma išsiliejo ir ji nukrito dėl to. Su tokiomis traumomis niekada nežinia.

Supykau, nes gali būti, kad jis neklydo. O supykusi dar paverčiau ir galiausiai šiek tiek palengvėjo.

Kai galėjau išskristi, atsisveikinau su Kajumi, Liling ir mažąja Lina, išsiskyriau su tenykščiu vaikinu ir patraukiau tiesiai į Škotiją. Norėjau dirbti – vaikščioti ir rašyti. Norėjau išvaikščioti per pandemiją, per močiutės netektį susikaupusius jausmus.

* * *

Grįždama nuo ežero supratau, kad atsakymo taip ir nesugalvojau. Kartais taip būna. Kartais pasivaikščiojimas būna tik pasivaikščiojimas.

Nusišluosčiusi prisiminimų sukeltų ašarų sudrėkintus skruostus, išsiėmiau iš striukės kišenės telefoną. Buvau

įjungusi režimą „Netrukdyti“ ir pastebėjau, kad praleidau leidyklos, su kuria bendradarbiauau, projektų vadovės Modestos skambutį.

– Kaip sekasi? – paklausė ji, kai atskambinau.

– Gerai. Liko aprašyti vieną maršrutą. Tai... savaitė? Gal dvi?

– Puiku. Kai tik viską turėsi, atsiųsk.

– Mhm.

– Gerda?

– Ką?

– Kokie tavo planai?

– Kodėl klausi?

Modesta ėmė mykti. Taip darydavo visada, kai turėdavo naują pasiūlymą, bet nebūdavo tikra, ar man patiks.

– Negalvoji grįžti į Lietuvą?

– Ne, – pamelavau.

– Bet gal norėtum? Turim mintį išleisti vadovą po Kuršių neriją. Apsiimtum?

Nesusilaikiau. Prapliupau kvatoti. Kai dvejoji, sprendimą už tave priima gyvenimas.

2

Į Liepynę atvažiauvau paskutinėmis gruodžio dienomis. Iškaulijau iš leidyklos automobilį, į bagažinę sumėčiau du nedidelius lagaminus, kuriuose jau daugiau nei penkerius metus telpa visas mano gyvenimas, ir patraukiau į kelią.

Žvilgsnis sunkiai pratinosi prie nykaus lietuviškos žiemos vaizdo. Belapiai medžiai stirksojo nuvirbę, neva amžinai žaliuoti turintys spygliuočiai atrodė patamsėję, visos spalvos ištirpusios nuolatinėje prieblandoje. Sniego po žemu dangumi išsipleikusiųose laukuose – nė lopi-nėlio, nors balutes šalikelėje dengė trapi ledo plutelė. Automobilio termometras rodė, kad lauke vienas laipsnis žemiau nulio. Vienoje degalinėje išlipus kavos ir degalų, iš burnos virstantys garų tumulai susiliejo su slegiančia bekrašte pilkuma.

Jutau į nugarą alsuojantį, sąmonės pakraščiuose besisukiojantį nerimą. Žinojau: jei tik atsipalaiduosiu, jei prarasiu budrumą, užvaldys nerimastingos mintys, todėl tęsdama kelionę į Klaipėdą galvoje kartočiau veiksmų eigą: užsukti pas advokatą pasiimti raktų, stabtelėti parduotuvėje

apsipirkti, susirasti Naująją perkėlą, pasiekti Liepynę, kol nesutemo. Neverkti, nes tada nematysiu kelio.

Kai pagaliau atsidūriau kelte ir išlipusi iš automobilio pažvelgiau į kitapus vandens juostos tamsuojančius miškus, plūstelėjo prisiminimai. Žiemą Kuršių nerijoje lankiausi tik kartą. Dar gyvenau Lietuvoje, bet jau buvau nusivylusi viskuo: darbu, santykiais, gyvenimu. Todėl kai močiutė pakvietė kartu praleisti Kalėdas, iškart sutikau. Naiviai tikėjausi, kad kelios dienos gamtos apsuptyje išsklaidys kiekviename žingsnyje lydinčią distimiją. (Tada dar nežinojau, kad anuometei savijautai yra pavadinimas; maniau, kad gyvenimas toks ir turi būti – monotoniškas, slegiantis, džiaugsmo suteikiantis tik per atostogas, šventes ir prisigėrus.)

Tos Kalėdos, kurias sutikau Liepynėje, buvo neįprastai šiltos. Su močiute ir Jadvyga daug laiko praleidome klajodamos po miškus, mindamos pėdsakus biriamie pajūrio smėlyje. Kai suplukusios grįždavome į namą ir išsipildavome karšto vyno, nė nereikėdavo kurti židinio.

Prisiklausiau pasakojimų apie spalvingą Jadvygos gyvenimą: nenusisėkusias santuokas, parašytas ir suplėšytas pjeses, spektaklius, kurių niekas nesuprasdavo, ir tuos, kurie sulaukdavo anšlago. Jai pasakojant, kaip sulaukusi keturiasdešimties ir antrą kartą išsiskyrusi nusprendė būti vieniša, susigriebiau galvojanti: ir aš taip noriu. Noriu niekada prie nieko neprisirišti. Atrodė, kad tai svajonių gyvenimas – laisvas, neįpareigojantis. Spręsdama iš to, kaip klausantis Jadvygos žibėjo močiutės akys, manau, kad jai atrodė taip pat.

Dabar, žvelgdama atgalios, suprantu, kad mudvi su močiute buvome daug panašesnės, nei maniau. Ji iš prigimties irgi buvo laisvas paukštis, tik aplinkybių verčiama ilgą laiką negalėjo gyventi taip, kaip iš tiesų norėjo. Joks stabilumą mėgstantis žmogus, sulaukęs septyniasdešimties, neparduotų buto, kuriame gyveno keturiasdešimt metų, ir nepersikraustytų į apleistą kažkokio turčiaus vokiečio vilą kurti gyvenimo iš naujo.

Kai prisimenu močiutę Kaune, dar seneliui gyvam esant, matau ją romiai, maloniai besišypsančią, pilstančią arbatą, kepančią blynus ir pašokančią kaskart, kai senelis paprašydavo ko nors atnešti. Anuomet to nesureikšminau. Dabar atrodo, kad galėjo jis ir pats retkarčiais tą sumuštinį susitepti.

Kai prisimenu močiutę Liepynėje, matau ją įdegusią, išsišiepusią iki ausų, tingiai drybsančią lauko krėslė arba šlapiais plaukais grįžtančią po maudynių jūroje. Atrodančią kaip gyvenimu besimėgaujantis žmogus.

Keltas atsitrenkęs į prieplauką dunkstelėjo, ir aš atitokau. Aplinkui visi jau sėdėjo automobiliuose, nekantraudami nurūkti tolyn, vos tik trapui nusileidus. Įsėdau ir aš, užvedžiau variklį ir netrukus jau riedėjau plentu. Čia, nerijoje, buvo truputuką šilčiau, ore tvyrojo drėgmė.

Užsigalvojusi vos nepravažiavau posūkio. Laimė, plentas tuščias, visi skubantieji jau seniai nutolo į pietus – į Juodkrantę arba Nidą. Staigiai pasukau į kairę. Vieškelis, vedantis į Liepynę, buvo siauresnis ir duobėtesnis, nei prisiminiau. Nors sumažinau greitį, automobilis vis tiek smarkiai lingavo. Mažutė gyvenvietė per dešimt metų

turbūt dar labiau susitraukė. Net suabejojau, ar pasnigus tą keliuką nukasa. Ar nebus taip, kad Liepynėje apskritai būsiu tik aš?

Galiausiai medžiai praretėjo ir priešais išniro močiutės... ne, *mano* namas. Atrodė taip pat, kaip prisiminimuose, – didelis, prižiūrėtas, it iš pasakos. Kad negyvenamas, išdavė tik ant laiptelių susikaupęs spyglių sluoksniš. Atidariusi vartus, įvariau automobilį į pastogę, kurioje anksčiau stovėdavo močiutės golfas. Kas jam nutiko? Turbūt išvežė į metalo laužą. Net kai tapo niekam nereikalingas, dar turėjo šiokios tokios vertės. Ši mintis mane keistai guodė.

Saujoje gniauždama advokato duotą raktą, užlipau laipteliais iki priekinių durų. Spyglių kilimas sugėrė žingsnius. Du suktelėjimai ir durys atsivėrė. Turbūt slapta tikėjauosi išvysti saulės užlietus kambarius, užuosti gaminto maisto aromatą, išgirsti linksmi išstartą „Gerduite!“, nes pamačiusi prieblandoje skendintį prieangį ir šone tamsuojančius laiptus, užuodusi pelėsius ir dulkes, apsupta mirtinos tylos, kūktelėjau. Širdis sutuksėjo, ir aš nevalingai suspaudžiau kumščius.

Susitvardžiusi iš lėto apėjau pirmą aukštą, apžiūrėjau prieblandos semiamus kambarius. Jie priminė gyvenimo inkliuzus – laike sustingusias mizanscenas su pasienyje nuspiertomis šlepetėmis, tuščiomis stiklinėmis, nudžiūvusiais naminiais augalais. Užlipau į viršų, mėšlungiškai kibdamasi į laiptų turėklą. Nenorėjau galvoti apie močiutės kryptį, bet mintys įkyriai brovėsi į galvą. Kur ji užkliuvo, iš kokio aukščio krito? Ar gerai paieškojusi ant grindų rasčiau kraujo lašą? Pasipurčiau. Kajus sakė, kad pražūtingas tas kraujavimas, kuris vyksta viduje.

Antras aukštas buvo toks pat šaltas, drėgnas ir tuščias. Penki negyvenami kambariai. Drebančia ranka pravėriau močiutės miegamojo duris. Išvydau tvarkingai paklotą lovą, ant staliuko šalia padėtą knygą. Spintos durys buvo pravertos, baltavo palaidinių rankovės. Ant komodos po langu buvo išrikiuoti rėmeliai su nuotraukomis: močiutė su seneliu, keturios jų dukros, aš su Kajumi, būrys mūsų pusbrolių ir pusseserių, močiutė su Jadvyga. Pastarąjį kadra iškart atpažinau – tai aš jas nufotografavau per tas Kalėdas, kai čia viešėjau. Fone matyti žaisliukais papuoštos eglutės kampas, jos šypsosi žiūrėdamos į fotoaparata ir laiko taures. Vadinasi, kažkur name, viename iš močiutės stropiai kauptų albumų, turėtų būti ir kita nuotrauka, daryta Jadvygos, – aš su močiute, retą lipšnumo akimirką apsikabinusios. Abi nemėgome glaustytis ir viešai rodyti jausmų, bet tą vakarą atsipalaidavome, padedamos šventinės nuotaikos ir vyno. Staiga užsimaniau susirasti tą nuotrauką, išvysti įrodymą, kad ją mylėjau, kad jos nepamiršau ir neapleidau. Sušerčiau ją savo kaltės kirminui ir gal pagaliau jis nurimtų.

Dar pastoviniavusi, nusileidau į apačią. Murkdydamasi prisiminimuose nieko nepasieksiu. Nežinojau, ką daryti su namu, bet žinojau, ką daryti *dabar*. Atlapojau langus, susinešiau daiktus ir užkūriau židinių. Jis springdamas ir kosėdamas įsidegė ir į namą pamažu grįžo gyvybė.

* * *

Sutikti šventes vienai man nebaisu. Kai esi vienas, visos Kalėdos ir Velykos tampa tiesiog eilinėmis dienomis. Nereikia ieškoti dovanų, kepti ančių, pjaustyti bulvių

mišrainei. Šiuos Naujuosius irgi ketinau sutikti viena – ruošiausi dirbti, planuoti būsimą vadovą po Kuršių neriją. Bet gruodžio 30-osios ryte paskambino Aušra. Ne pirmą kartą šmėstelėjo mintis, kad gal be reikalo esu tokia ištikima savo telefono numeriui.

– Mačiau, tu Lietuvoj, – vos pasisveikinusi ištarė ji, kaip man pasirodė, viltingai. – Girdėjau, paveldėjai tą namą Smiltynėje?

– Liepynėje, – automatiškai pataisiau.

– Jo, jo, ten.

Kai žmonės sužinodavo, kad turiu močiutę, kuri gyvena Kuršių nerijoje, jų akys sužibdavo, skruostai nurausdavo. Jie pavydžiai nutęsdavo: „O, kaip faina. Turbūt dažnai nuvažiuoji.“ Man atrodo, daugelis tikėdavosi, kad anksčiau ar vėliau pakviesiu juos pasisvečiuoti ar net išnuomosiu kokį kambarį vasarai (žinoma, pritaikiusi draugo nuolaidą). Anuomet lengvai išsisukdavau – pakakdavo pasakyti, kad namas močiutės, ne mano, ir kad jai nepatinka svetimi žmonės.

Dabar viskas kitaip, ir Aušra, viena iš tokių dūsautojų, tai nujautė. Ji labai norėjo Naujuosius Metus sutikti gamtos apsuptyje. Nekalbėjo užuolankomis, nevyniojo į vatą, ir aš, nenoromis sužavėta tokio tiesmukumo, pakviečiau ją atvykti. Juk jei yra erdvė, reikia, kad kas nors ją užpildytų.

Tų pildytojų atvyko visai nemažai – penki. Aušra su vyru Tomu, Gintarė su sužadėtiniu Vytu ir šio pusbrolis Mantas. Turbūt man į porą, juk susibūrimuose visada turi būti lyginis skaičius, kitaip čakros išsibalansuos, visata išsimuš iš pusiausvyros, užslinks septyneri nelaimių metai. Jie tikriausiai tikėjo darantys man, vienišei, paslaugą.

Nusprendžiau per vakarienę dėl viso pikto įsitaisyti prie stalo kampo.

Priėmiau juos visus, nes maniau, kad kartą sutikusi negaliu persigalvoti, tačiau slapta pavydėjau Aušros išžūlumo ir pykau ant Gintarės – būtent ji visiems papasakojo apie Liepynę. Tai jai susirašinėjant internetu vieną silpnumo akimirką prasitariau, kad močiutė namą paliko man. Bet pavydas ir pyktis – jausmai, kurie nepuošia, o aš, kaip ir daugelis mano kartos moterų, buvau auklėjama elgtis gražiai.

Aušra, ryžtinga ir organizuota, iškart ėmėsi šeimininkės vaidmens. Su palengvėjimu atsitraukiau ir stebėjau, kaip žmonės, kuriuos pažįstu nuo studijų laikų, kaipmat įsipatogina pirmąkart matomoje erdvėje, kaip užima ją neatsiprašinėdami ir nesidrovėdami.

Nors nebuvom susitikę daugiau nei trejus metus, apie jų gyvenimus žinojau viską. Tiksliau, tai, kuo jie nusprendavo pasidalyti socialiniuose tinkluose. Žinojau, kur atostogauja, ką skaito, kokiuose restoranuose valgo. Žinojau, kad Aušra ir Tomas planuoja kūdikį, kad Gintarę ką tik paaukštino, kad Vytas jai pasipiršo pavasarį prie Eifelio bokšto. Apie Mantą nežinojau nieko, bet jis buvo plepus ir dosniai dalijosi asmenine informacija. Per pirmą pažinties valandą sužinojau, kad yra išsiskyręs, vadovauja vienos įmonės rinkodaros skyriui ir turi vaikų. Daugiskaita.

Kol Aušra su Gintare kuitėsi virtuvėje, Tomas apėjo namą ir grįžęs į svetainę autoritetingai pareiškė:

– Va čia tai turtas, Gerda!

Klausiamai pažvelgiau į jį.

– Tikras lobis. Eik tu sau! Tiek galimybių. *Vau.*

Vis tiek nesupratau, ką jis turi omenyje, ir kantriai laukiau, kol paaiškins. Tomas prisėdo šalia manęs ant išduobtos sofos ir užsivedė:

– Gali parduoti – bac, iškart rankose keli šimtai tūkstančių. Dabar kainos pakilusios, jei patvarkytum, gal ir iki milijono ištrauktum. Aišku, čia ne Nida, tai gal reikėtų realistiškiau mąstyti. *Arba*, – atsikvėpęs tęsė, – neparduodi, bet investuoji kelias dešimtis tūkstančių ir turi pasyvių pajamų šaltinį. Poilsio namai, vila renginiams – nesvarbu. Dar lauke, pyst, kokį kubilą. Čia ant marių kranto? – paklausė. Kai papurčiau galvą, numojo ranka. – Nesvarbu, gerai ir po pušimis. Žodžiu, kubiliukas, kepsninė – ką tu, pasaka. Tik spėk nuomot.

– Pagalvosiu, – tarstelėjau, tikėdamasi, kad jis užsičiaups.

Jis, žinoma, neužsičiaupė.

– Tai jo, nereikia skubėti, – pamerkė akį Tomas. – Gerai pagalvok, paskaičiuok. Bet jei apsispręsi, skambtelk, turiu pažįstamų, viską tau sutvarkysim. Ne už aciū, aišku, bet nereikės pačiai vargti. Žinai, kai tokia galimybė nukrenta kaip iš dangaus, reikia naudotis. Čia beveik verslas nuo nulio...

Nebesiklausiau. Žmonės sako, kad moterys plepios, bet nėra plepesnės būtybės už verslius vyrus.

Tomo prakalboje ištaikiusi miniatiūrinę pauzę, atsi stojau ir patraukiau į virtuvę. Arčiau moterų.

– Na, tai kokie planai? – paklausė Gintarė, čeksėdama peiliu.

– Dar nežinau.

– Ta prasme, liksi Lietuvoj ar?..

Gūžtelėjau pečiais.

– Kurį laiką liksiu. Turiu darbo.

– Ane? – ištarė ji, tada, nelaukusi, kol apie tai papasakosiu, pasigręžė į Aušrą ir ėmė tartis dėl orkaitėje kepančios žąsies.

– O jūs... rimtai pasiruošę atvažiuot, – pasakiau.

– Ai, žinai, – kilstelėjo petį Aušra. – Iš ryto staigiai užmarinavau. Svarbu nepagailėti česnako. Vargšas Tomas pusę Vilniaus išvažinėjo, kol rado tinkamo dydžio žąsį. – Ji nusijuokė. Įsivaizdavau, kaip Tomas iš kiekvienos parduotuvės skambina jai vaizdo skambučiu ir rodo šaldytuve sudėtas žąsis. – Pamaniau, tu turbūt nespėsi pasiruošti. Žinai, taip netikėtai užpuolė. O ir šitam kaime turbūt nėra rimeko.

– Nėra. Jokios parduotuvės nėra.

– Siaubas, – sudejavo Gintarė. – Negalėčiau taip gyventi.

– Niekas tau ir neliepia, – pasakiau, bet žodžius sušvelninau šypsena.

* * *

Susėdome prie vaišių stalo. Nužvelgus aplink jį susibūrusius žmones, aplankė *déjà vu*. Nepastebimai tapome tokie kaip mūsų tėvai ir seneliai – švenčiame valgydami, gerdami ir apšnekėdami bendrus pažįstamus. Ir politikuodami. Naujųjų išvakarėse su draugais pavyko vienu šūviu nušauti du zuikius.

– Matėt Kęsto postą feisbuke? – pritildžiusi balsą paklausė Aušra. – Nežinojau, kad jis toks.

– Nežinojai? – su k̇asniu burnoje paklausė Vytas. – Aš kažkaip nujaučiau. Toks neaiškus visada atrodė.

– Tu j̇ matei gal kokius tris kartus, – burbtelej̇au.

– Ir? Tiek užtenka.

– Aš irgi nujaučiau, – įsiterpė Gintarė. – Tokiems dalykams turiu šeštąjį pojūtį.

Jei gerai prisimini̇au, pirmame kurse Gintarė buvo beviltiškai išsižiūrėjusi Kęstą. Šeštasis pojūtis turbūt įsijungė tik tada, kai ją atstūmė.

– Nežinau, mane tai nustebino, – pašnibždom toliau kalbėjo Aušra. – Dar įkėlė nuotrauką su tuo savo... Drąsus. Neiškenčiau.

– Ar tave irgi vadinti drąsia, kai įkeli nuotrauką su Tomu?

Ji susiraukusi pažvelgė į mane.

– Ką? Ne! Mes normalūs.

Po stalu sugniaužiau kumštį.

– Aš tai nieko prieš tokius, – atsilošdamas pareiškė Tomas. – Kol prie manęs nelenda, – pridūrė ir taip plačiai išsižiojęs nusikvatojo, kad net k̇asnelis žąsies išlėkė iš burnos.

Nevalingai atšlijau ir leptelėjau:

– Nebijok, niekas tau negresia.

Jis arba neišgirdo, arba apsimetė. Mažojo piršto nagu parakinėjęs tarpdantį tėsė:

– Bet kam jiems demonstruoti? Nesuprantu. Kam ženytis? Tegul sėdi sau tyliai ir smauko vienas kitam, ar ką jie ten veikia.

– Dursto galą su galu, – įsiterpė Vytas.

Tomas nusijuokė.

– Kodėl tu ženijaisi? – paklausiau sukandusi dantis.

– Nes šita, – Tomas kryptelėjo galva į savo žmoną, – niekaip neatstojo.

– Jei nebūčiau zyzus, niekad nebūtum pasipiršęs, – kepstelėjo jam per ranką Aušra. – Aš visus metus namiokus mėčiau, kol jis pagaliau susiprato.

Visi nusijuokė. Aš tylėjau gniauždama po stalu kumštį, tvirtai sučiaupusi lūpas. Vytas pastebėjo mano išraišką ir kilstelėjęs rankas pasakė:

– Gerai, gerai, matau, kad tarp mūsų yra jautruolių. Baigiam šitą temą.

– Kodėl? Dar pratęsim, – tarstelėjau. Pulsas kalė ausyse, delnai drėko. – Man įdomu, kiek dar kartų pasakysit *tie, šitie, toks*, kol pagaliau ištarsit *gėjus*.

Gintarė aiktelėjo. Tęsiau:

– Žinokit, galit sakyti *gėjus, homoseksualas, lesbietė, bi-seksualas*. Niekas neatsitiks, žemė neprasivers ir jūsų nepraris. – Akimis smaigsčiau visus iš eilės, bet draugai sutartinai vengė mano žvilgsnio. – Kėstas yra gėjus, jis įsimylėjo, Nyderlanduose susituokė ir grįžo į Lietuvą su savo *vyru*, – pabrėžiau, – Rauliu. Kodėl apšnekat juos pritildę balsus, lyg būtų padarę nusikaltimą?

– Nusikaltimą prieš gamtą, – panosėje murmtelėjo Tomas.

Aušra, nepriekaištingai atlikdama žmonos-mamos vaidmenį, drausmindama niuktelėjo jam į pašonę.

Pasakiusi, ką norėjau, atsikvėpiau. Nužvelgiau aptušėjusias visų lėkštes.

– Gal ką nors pažaiskim? – pasiūliau, lyg būtų maža priežasčių pyktis.

* * *

Po įtempto *Alias* raundo išsibarstėme kas sau. Sėdėjau svetainėje ant sofos ir naršiau instagrame, Mantas pasitraukė į prieangį paskambinti vaikams, kol dar nemiega, Gintarė vėl pradingo virtuvėje, o Aušra, Tomas ir Vytas išėjo į lauką. Kai pasigirdo pirmas pokštelėjimas, nesureagavau. Bet nuaidėjus pratisam tratėjimui neiškentusi puoliau prie lango. Jie trys stovėjo kieme (Tomas svirduliavo) ir šaudė fejerverkus. Vieniuklį vakaro. Atlapojusi langą šūktelėjau:

– Ką darot? Dar ne dvylika!

Aušra šypsodamasi priėjo arčiau. Jos rankoje smilks-tanti cigaretė tamsoje atrodė kaip vienišo laivo žibintas.

– Vyrai neiškentė. Žinai, – pavartė akis ji, – kaip vaikai. Vyptelėjau.

– Tai dabar viską ir iššaudysit?

– Nebijok, liks ir vidurnakčiui. Vytas daug nupirko.

Papurčiau galvą ir uždariau langą.

Po antro tratata virš pušų pažiro spalvotos kibirkštys ir kažkur netoliese ėmė loti šuo.

Vėl atidariau langą ir iškišusi galvą šnibžtelėjau:

– Gana, baikit.

– Negadink smagumo, – atšovė Vytas ir pasilenkęs čirkštelėjo dar vieną dagtį.

Stebėjau, kaip ugnelė nukeliavo iki dėžės ir juodame danguje sprogo saljutai. Šuo dar labiau įsilojo. Staiga tam-soje pasigirdo piktas balsas:

– Baikite šaudyti! Mano šuo stresuoja!

Prieš užtrenkdama langą dar spėjau pamatyti, kaip Aušra patraukia prie kaimyninio namelio tvoros.

Negirdėjau, ką jiedvi kalbėjosi, bet kaimynės balsas darėsi vis isteriškesnis. Nejučia susigūžiau.

Į svetainę grįžo Mantas.

– Kas vyksta?

– Fejerverkus šaudo, – atsakiau. – Supykde kaimynę.

– Gal geriau nesivelkim, – sukikeno jis ir į dvi taures įpylė viskio. – Gersi?

Linktelėjau ir paėmiau stiklą. Įsivyravo nejauki tylą, kurią trikdė tik šaižūs balsai už lango. Mantas atsikrenkštęs atsisėdo ant sofos, pasimuistė ir tarytum netyčia atsidūrė prie pat manęs. Mūsų šlaunys lietėsi. Toks kontaktas man pasirodė nepakeliamai intymus ir nepastebimai perkėliau svorį ant dešinio klubo, kad tarp mūsų atsirastų bent milimetro tarpelis. Mantas vėl atsikrenkštė. Akies kraštelio stebėjau, kaip jo dešinė ranka tiesiasi prie manęs. Pasisukusi, kad nepasiektų, išbeldžiau:

– Kaip vaikai?

Vis dar nežinojau, kiek tiksliai vaikų jis turėjo, ir man nerūpėjo. Pasiteiravau iš mandagumo.

– Gerai. Žinai, neklaužados. *Tėtukai, mes dar norim fejerverkus pamatyti. Mama sakė, kad galima.* – Jis kalbėjo paplovinęs balsą. – O tada sakys mamai: *Mamyte, tėtukas sakė, kad galima.* Žinai, kaip būna.

Apsimečiau, kad žinau.

– Pala, parodysiu, kaip jie atrodė per karnavalą darželyje. Šakės, numirsi iš juoko.

Mantas ėmė graibyti telefoną, ir aš supanikavau, nežinodama, kaip nuo šito išsisukti. Laimė, kaip tik tada į vidų suvirto fejerverkų šaudytojai. Pašokau nuo sofos.

– Kaip ten baigėsi su kaimyne? – paklausiau Aušros.

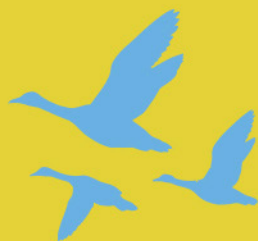
– Ai, – numojo ranka ji. – Kažkokia isterikė. Tai mes jos šunį erzinau, tai paukščius baidom. Nesuprasi. Apsiramino, kai pasakiau, kad jau viską iššaudėm.

– Bet neiššaudėt?

– Ne, bet negi jinai dar ką nors sakys? Pašaudysim dvyliktą, ir viskas. Kas uždraus? Na, vyrai, kur šampanas?

Vakarėlis tęsėsi. Mantas taip ir negavo progos nei parodyti savo vaikų nuotraukų, nei manęs pabučiuoti, nors išmušus dvylika taikėsi. Kai pasveikinome vieni kitus su Naujaisiais, pasakiau, kad skauda galvą, ir iki ryto užsirakinau savo kambaryje.

Sudomino? Pirkite knygą
MIGRUOJANTYS PAUKŠČIAI
ir mėgaukitės istorija iki pabaigos.

Gerdos darbas – keliauti po pasaulį ir rašyti. Ji prie nieko neprisiriša, niekur neįleidžia šaknų, o apie Lietuvą pagalvoja tik tada, kai telefonu kalbasi su broliu Kajumi. Tačiau iš močiutės paveldėtas namas ir nauja darbo užduotis po kelerių klajonių metų priverčia grįžti į gimtinę, į vietą, kurioje patyrė šviesiausias ir lengviausias akimirkas.

Romantiška sena vila nuošaliame Liepynės kaime greitai tampa galvos skausmu: parduoti ir tęsti klajones ar pabandyti įleisti čia šaknis? Bėgant vienišoms dienoms dideliuose tuščiuose kambariuose, Gerda yra priversta iš naujo įvertinti praeities ir dabarties santykius ir apsispręsti dėl ateities. Kai vienvė rodo nebepakeliama, Gerdos gyvenime atsiranda žmogus, kuris tampa jos kelrodžiu ne tik gamtos, bet ir jausmų pasaulyje.

*Naujausias Ignės Ale romanas
„Migruojantys paukščiai“ nukelia į Kuršių
neriją – smėlio, pušų ir vandenų kraštą.
Tai melancholiškas pasakojimas apie
vienišumą, prigimties šauksmą ir meilę,
gimstančią iš gilaus, nuoširdaus ryšio.*

